

Presidència de la Generalitat

RESOLUCIÓ de 20 de maig de 2019, del director general de Relacions amb les Corts, per la qual es publica el Conveni marc entre l'Institut Valencià d'Investigacions Agràries (IVIA) i l'Institut Tecnològic Superior de Martínez de la Torre (ITSMT) per al foment de la investigació, formació i divulgació en postcollita de cítrics. [2019/5188]

L'Institut Valencià d'Investigacions Agràries (IVIA) i l'Institut Tecnològic Superior de Martínez de la Torre (ITSMT) han subscrit, prèvia tramitació reglamentària, el dia 1 d'abril de 2019, el Conveni marc per al foment de la investigació, formació i divulgació en postcollita de cítrics, i de conformitat amb allò que preveu l'article 20 del Decret 176/2014, de 10 d'octubre, del Consell, pel qual es regulen els convenis que suscriba la Generalitat i el seu registre, una vegada inscrit en el Registre de Convenis de la Generalitat amb data 17 de maig de 2019 i número 374/2019, és procedent la publicació en el *Diari Oficial de la Generalitat Valenciana* del conveni marc esmentat, que figura annex a aquesta resolució.

València, 20 de maig de 2019.– El director general de Relacions amb les Corts: Antonio Torres Salvador.

Conveni marc de col·laboració entre l'Institut Valencià d'Investigacions Agràries de la Generalitat Valenciana (IVIA, Espanya) i l'Institut Tecnològic Superior de Martínez de la Torre (ITSMT, Mèxic) per al foment de la investigació, formació i divulgació en postcollita de cítrics.

Moncada (València, Espanya) i Martínez de la Torre (Veracruz, Mèxic), 1 d'abril de 2019

Reunits

D'una part, Elena Cebrián Calvo, consellera d'Agricultura, Medi Ambient, Canvi Climàtic i Desenvolupament Rural; i presidenta de l'Institut Valencià d'Investigacions Agràries (d'ara en avant, IVIA), entitat autònoma de la Generalitat Valenciana, amb CIF Q9650009E, i domicili en la carretera CV-315, km 10,7, a Moncada, 46113 València (Espanya), que actua en nom i representació d'aquest, sobre la base de les atribucions contingudes en la Llei 4/1991, de la Generalitat de 13 de març, de creació com a entitat autònoma de l'IVIA (DOGV, número 1506, de 18 de març de 1991); i en l'article 8, apartat 2, del Decret 233/1991, de 9 de desembre, del Consell pel qual s'aprova el seu Reglament (DOGV, número 1700, de 10 de gener de 1992), considerant que el Consell Rector de l'IVIA en la seua reunió del dia 17.07.2018 va autoritzar la signatura d'aquest conveni i facultada per a subscriure'l en virtut de l'Acord del Consell de la Generalitat (Espanya) de data 22.03.2019.

I, d'una altra part, Rafaela Mendoza García, directora general de l'Institut Tecnològic Superior de Martínez de la Torre (d'ara en avant, ITSMT) pertanyent al Tecnològic Nacional de Mèxic, amb domicili en Av. Ignacio de la Llave núm. 182, Col. Centro, Martínez de la Torre, Ver., C.P. 93600 (Mèxic); que actuen en nom i representació d'aquest sobre la base de les atribucions contingudes en el Decret de 13 d'agost de 2008 de creació de l'ITSMT i segons el nomenament de data 20 de desembre de 2018 signat pel governador de l'Estat de Veracruz, Ignacio de la Llave.

Les dues signants asseguren que les seues atribucions no han sigut revocades o disminuïdes; es reconeixen reciprocament capacitat jurídica suficient per a atorgar el present instrument; i, en la condició en què actuen, lliurement

EXPOSEN

Primer.

Que l'IVIA, entitat autònoma de la Generalitat (Espanya), té a càrrec seues funcions d'investigació científica i desenvolupament tecnològic en els sectors agrari i agroalimentari valencians conforme al que s'estableix en la Llei 4/1991, de 13 de març, de la Generalitat de creació com a entitat autònoma de la Generalitat de l'IVIA. A tal fi, la seua llei de creació estableix

Presidencia de la Generalitat

RESOLUCIÓN de 20 de mayo de 2019, del director general de Relaciones con Les Corts, por la que se publica el Convenio marco entre el Instituto Valenciano de Investigaciones Agrarias (IVIA) y el Instituto Tecnológico Superior de Martínez de la Torre (ITSMT) para el fomento de la investigación, formación y divulgación en poscosecha de cítricos. [2019/5188]

El Instituto Valenciano de Investigaciones Agrarias (IVIA) y el Instituto Tecnológico Superior de Martínez de la Torre (ITSMT) han suscrito, previa tramitación reglamentaria, el día 1 de abril de 2019, el convenio marco para el fomento de la investigación, formación y divulgación en poscosecha de cítricos, por lo que conforme con lo previsto en el artículo 20 del Decreto 176/2014, de 10 de octubre, del Consell, por el que se regulan los convenios que suscriba la Generalitat y su registro, una vez inscrito en el Registro de Convenios de la Generalitat con fecha de 17 de mayo de 2019 y número 374/2019, procede la publicación en el *Diari Oficial de la Generalitat Valenciana* de dicho convenio marco, que figura anexo a esta resolución.

València, 20 de mayo de 2019.– El director general de Relaciones con Les Corts: Antonio Torres Salvador.

Convenio marco de colaboración entre el Instituto Valenciano de Investigaciones Agrarias de la Generalitat Valenciana (IVIA, España) y el Instituto Tecnológico Superior de Martínez de la Torre del Tecnológico Nacional de México (ITSMT, México) para el fomento de la investigación, formación y divulgación en poscosecha de cítricos.

Moncada (Valencia, España) y Martínez de la Torre (Veracruz, México), 1 de abril de 2019

Reunidos

De una parte, Elena Cebrián Calvo, consellera de Agricultura, Medio Ambiente, Cambio Climático y Desarrollo Rural; y presidenta del Instituto Valenciano de Investigaciones Agrarias (en adelante, IVIA), entidad autónoma de la Generalitat Valenciana, con CIF Q9650009E, y domicilio en Carretera CV-315, km. 10,7, en Moncada, 46113 Valencia (España), que actúa en nombre y representación del mismo, en base a las atribuciones contenidas en la Ley 4/1991, de la Generalitat de 13 de marzo, de creación como entidad autónoma del IVIA (DOGV, número 1506, de 18.03.1991); y en el artículo 8, apartado 2, del Decreto 233/1991, de 9 de diciembre, del Consell por el que se aprueba su Reglamento (DOGV, número 1700, de 10.01.1992), considerando que el Consejo Rector del IVIA en su reunión del día 17.07.2018 autorizó la firma de este convenio y facultada para la suscripción del presente Convenio en virtud del Acuerdo del Consell de la Generalitat (España) de fecha 22.03.2019.

Y, de otra parte, M.C. Rafaela Mendoza García, directora general del Instituto Tecnológico Superior de Martínez de la Torre (en adelante, ITSMT) perteneciente al Tecnológico Nacional de México, con domicilio en Av. Ignacio de la Llave N° 182, Col. Centro, Martínez de la Torre, Ver., C.P. 93600 (México); que actúan en nombre y representación del mismo sobre la base de las atribuciones contenidas en el Decreto con fecha del 13 de agosto de 2008 de creación del ITSMT y según nombramiento de fecha 20 de diciembre de 2018 signado por el Gobernador del Estado de Veracruz de Ignacio de la Llave.

Ambos firmantes aseguran que sus atribuciones no han sido revocadas o disminuïdas; se reconocen reciprocamente capacidad jurídica suficiente para otorgar el presente instrumento; y, en la condición en que actúan, libremente

EXPONEN

Primero.

Que el IVIA, entidad autónoma de la Generalitat (España), tiene a su cargo funciones de investigación científica y desarrollo tecnológico en los sectores agrario y agroalimentario valencianos conforme a lo establecido en la Ley 4/1991, de 13 de marzo, de la Generalitat de creación como entidad autónoma de la Generalitat del IVIA. A tal fin, su ley de creación establece

entre les funcions de l'Institut la realització de programes d'investigació propis o concertats, la transferència tecnològica, el foment de les relacions amb altres institucions nacionals o estrangeres, a més de contribuir a la formació de personal investigador i el facultat per a establir relacions cooperatives amb entitats públiques o privades.

Segon

Que l'ITSMT és una institució pertanyent al Tecnològic Nacional de Mèxic (Mèxic) dedicada a l'educació tecnològica i científica, que en el marc de la seua responsabilitat social i cultural cerca preservar, transmetre i acréixer el coneixement universal científic i humanístic; sustentat en la participació responsable, en la competència laboral i en el compromís amb la comunitat.

L'Institut Tecnològic Superior de Martínez de la Torre, és un organisme públic descentralitzat del Govern de l'Estat, amb personalitat jurídica i patrimonis propis, assenyalat en l'article 1r del decret pel qual es crea l'Institut Tecnològic Superior de Martínez de la Torre; publicat en la Gaceta Oficial del Estado el dia 5 de setembre de 2008, amb número de foli 1431.

Tercer

Que l'IVIA i l'ITSMT manifesten el seu interès a establir un marc general de col·laboració científica i tècnica tenint en compte la coincidència de finalitats científiques i de la similitud d'algunes línies de treball en investigació científica i en projectes d'I+D+i.

Per tot això, totes dues intervinents consideren d'interés subscriure el present conveni marc que es regirà per les següents

CLÀUSULES

Primera. Objecte del conveni

Es objecte del present conveni establir el marc general per a l'intercanvi d'experiències científiques i de coneixement en postcollita de fruits cítrics, així com per a l'eventual realització en comú d'activitats d'investigació, estudi, formació, transferència de tecnologia i divulgació, que redunden en benefici de tots dos signants, dins de l'àmbit general agrari.

La realització d'activitats en col·laboració requerirà en cada cas de la signatura per part dels òrgans competents de totes dues entitats dels acords o convenis singulars que siguin adequats a la naturalesa de l'activitat.

La vinculació que implica aquest conveni té naturalesa estrictament científica i exclou, en conseqüència, tota relació de dependència orgànica o funcional del personal d'una entitat respecte de l'altra. Se n'exclou, així mateix, la participació del personal d'una part en els òrgans col·legiats de l'altra i queda exclou la participació en projectes o investigacions aliens als previstos en aquest conveni.

Segona. Activitats

La proposta de col·laboració entre els signants es promourà a instàncies de qualsevol d'elles i podrà referir-se als aspectes següents:

- Realització conjunta de projectes d'investigació en aquelles àrees que es consideren d'interés comú, especialment en les relacionades amb la tecnologia i la patologia de postcollita de fruits cítrics.
- Intercanvi d'informació i documentació.
- Assessorament mutu en qüestions relacionades amb les activitats d'investigació pròpies de totes dues entitats.
- Proposta per a participar conjuntament en convocatòries d'ajuda a la investigació científica agrària o innovació.
- Intercanvis de personal acadèmic i investigador i realització d'estades i cursos de formació.
- Divulgació al sector i a la indústria de material científicotècnic d'interés.

• Qualsevol altra activitat que, en l'àmbit d'aquest conveni, redunde en benefici mutu.

Les activitats de col·laboració que sobrepassen els objectius de col·laboració d'aquest conveni marc requerirà l'elaboració d'un conveni específic en el qual es determinaran les finalitats proposades i els mitjans necessaris per a la seua realització. En tot cas, aquests convenis específics s'ajustaran al que es disposa en les normes reguladores d'actuació de totes dues institucions.

entre las funciones del Instituto la realización de programas de investigación propios o concertados, la transferencia tecnológica, el fomento de las relaciones con otras instituciones nacionales o extranjeras, además de contribuir a la formación de personal investigador y le facultat para establecer relaciones cooperativas con entidades públicas o privadas.

Segundo

Que el ITSMT es una Institución perteneciente al Tecnológico Nacional de México (México) dedicada a la educación tecnológica y científica, que en el marco de su responsabilidad social y cultural busca preservar, transmitir y acrecentar el conocimiento universal científico y humanístico; sustentado en la participación responsable, en la competencia laboral y en el compromiso con la comunidad.

El Instituto Tecnológico Superior de Martínez de la Torre, es un organismo público descentralizado del Gobierno del Estado, con personalidad jurídica y patrimonios propios, señalado en el artículo 1º del Decreto por el que se crea el Instituto Tecnológico Superior de Martínez de la Torre; publicado en la Gaceta Oficial del Estado el día 5 de septiembre de 2008, con número de folio 1431.

Tercero

Que el IVIA y el ITSMT manifiestan su interés en establecer un marco general de colaboración científica y técnica habida cuenta de la coincidencia de fines científicos y de la similitud de algunas líneas de trabajo en investigación científica y en proyectos de I+D+i.

Por todo ello, ambos intervinientes consideran de interés suscribir el presente convenio marco que se regirá por las siguientes

CLÁUSULAS

Primera. Objeto del convenio

Es objeto del presente convenio establecer el marco general para el intercambio de experiencias científicas y de conocimiento en poscosecha de frutos cítricos, así como para la eventual realización en común de actividades de investigación, estudio, formación, transferencia de tecnología y divulgación, que redunden en beneficio de ambos firmantes, dentro del ámbito general agrario.

La realización de actividades en colaboración requerirá en cada caso de la firma por parte de los órganos competentes de ambas entidades de los acuerdos o convenios singulares que sean adecuados a la naturaleza de la actividad.

La vinculación que implica este convenio tiene naturaleza estrictamente científica y excluye, en consecuencia, toda relación de dependencia orgánica o funcional del personal de una entidad respecto de la otra. Se excluye, asimismo, la participación del personal de una parte en los órganos colegiados de la otra y queda excluida la participación en proyectos o investigaciones ajenos a los previstos en este convenio.

Segunda. Actividades

La propuesta de colaboración entre los firmantes se promoverá a instancia de cualquiera de ellas y podrá referirse a los siguientes aspectos:

- Realización conjunta de proyectos de investigación en aquellas áreas que se consideren de interés común, especialmente en las relacionadas con la tecnología y la patología de poscosecha de frutos cítricos.
- Intercambio de información y documentación.
- Asesoramiento mutuo en cuestiones relacionadas con las actividades de investigación propias de ambas entidades.
- Propuesta para participar conjuntamente en convocatorias de ayuda a la investigación científica agraria o innovación.
- Intercambios de personal académico e investigador y realización de estancias y cursos de formación.
- Divulgación al sector y a la industria de material científico-técnico de interés.

• Cualquier otra actividad que, en el ámbito de este convenio, redunde en beneficio mutuo.

Las actividades de colaboración que sobrepasen los objetivos de colaboración de este convenio marco requerirá la elaboración de un convenio específico en el que se determinarán los fines propuestos y los medios necesarios para su realización. En todo caso, dichos convenios específicos se ajustarán a lo dispuesto en las normas reguladoras de actuación de ambas instituciones.

L'IVIA i l'ITSMT accepten realitzar totes les obligacions, compromisos, tasques i activitats, d'acord amb les especificacions científicotècniques, econòmiques, materials i de personal que es contenen en aquest conveni marc i en el seu annex, que s'adjunta al present conveni i en forma part.

Les activitats es desenvoluparan en règim de cooperació i d'actuació conjunta, mitjançant la posada en comú de mitjans tècnics i recursos humans de tots dos signants, en els termes previstos en el present conveni marc i sense perjudici de l'autonomia de cada entitat i de les facultats dels seus respectius òrgans de govern i administració, especialment pel que fa a matèries de personal, pressupostos i patrimoni.

La signatura d'aquest conveni marc no alterarà de cap manera la relació jurídicolaboral o d'un altre tipus del personal relacionat en els annexos al present document que seguirà dependent de la institució amb la qual té aquesta vinculació i adscrit a la unitat d'investigació d'origen a la qual pertany.

Tercera. Duració

El termini d'execució del present conveni marc serà de 3 anys, termini que començarà a explicar-se a partir de l'endemà de la signatura. En qualsevol moment abans de la finalització de la seua vigència, els signants podran acordar per escrit la pròrroga del conveni per un nou període que no podrà excedir de quatre anys.

Quarta. Direcció

La direcció del conveni correspon al Sr. Lluís Palou Vall, professor d'Investigació i coordinador del Centre de Tecnologia Postcollita de l'IVIA i a la Rafaela Mendoza García de l'ITSMT.

Cinquena. Aportació de l'IVIA

L'IVIA aportarà per a la realització del conveni les seues instal·lacions a Montcada (València-Espanya), i especialment els seus equips i laboratoris, així com el personal investigador especialitzat necessari per a la direcció i el desenvolupament d'aquest.

Sisena. Aportació de l'ITSMT

L'ITSMT aportarà per a la realització del conveni les seues instal·lacions en Martínez de la Torre (Veracruz-Mèxic), i especialment els seus equips i laboratoris, així com el personal acadèmic i investigador especialitzat necessari per a la direcció i el desenvolupament d'aquest.

Setena. Accés a les instal·lacions

Cadascun dels intervinents facilitarà l'accés a les seues instal·lacions i espais, així com l'ús de les seues infraestructures, serveis comuns i equipament científic, a fi que puga desenvolupar la seua activitat científica i formativa, sense més limitacions que la disponibilitat i sotmetiment a les normes de funcionament i d'utilització internes de les infraestructures, serveis comuns i equipament que li siguen aplicable, si escau.

Tant l'ITSMT com l'IVIA tindran dret a interrompre el lliure accés i estada en les seues instal·lacions del personal quan contravenga les seues normes de seguretat o quan, de forma greu o reiterada, duga a terme conductes contràries a la seua normativa interna, posant en perill el correcte funcionament o bon ordre de l'entitat. Aquesta circumstància serà comunicada a l'entitat a la qual estiga vinculat aquest personal i tractada en el menor termini possible per tots dos signants a fi d'aconseguir el degut consens amb vista a l'exclusió del referit personal.

La permanència de les persones en dependències de l'ITSMT i de l'IVIA es realitzarà amb estricta compliment de les normes sobre coordinació en matèria de seguretat i salut laboral vigents a cada moment de la duració del conveni. La cobertura de les contingències que puga patir el personal inclòs en el present conveni serà responsabilitat de la institució de la qual originàriament depenga.

Huitena. Projectes d'investigació conjunts

El personal de l'ITSMT i de l'IVIA podrà dur a terme projectes d'investigació conjunts, formant part del mateix equip investigador.

Sempre que no comporten una activitat econòmica per a tercers, els projectes seran presentats preferentment per l'entitat en la seua de la qual s'haja de desenvolupar majoritàriament el projecte en qüestió o a la qual pertanga el coordinador o investigador principal del projecte, tractant sempre que hi haja un equilibri raonable entre els presentats per l'una i l'altra

El IVIA y ITSMT aceptan realizar todas las obligaciones, compromisos, tareas y actividades, de acuerdo con las especificaciones científico-técnicas, económicas, materiales y de personal que se contienen en este convenio marco y en su Anexo, que se adjunta al presente convenio y forma parte de él.

Las actividades se desarrollarán en régimen de cooperación y de actuación conjunta, mediante la puesta en común de medios técnicos y recursos humanos de ambos firmantes, en los términos previstos en el presente convenio marco y sin perjuicio de la autonomía de cada entidad y de las facultades de sus respectivos órganos de gobierno y administración, en especial en lo que se refiere a materias de personal, presupuestos y patrimonio.

La firma de este convenio marco no alterará en modo alguno la relación jurídica laboral o de otro tipo del personal relacionado en los anexos al presente documento que seguirá dependiendo de la institución con la que tiene dicha vinculación y adscrito a la unidad de investigación de origen a la que pertenece.

Tercera. Duración

El plazo de ejecución del presente convenio marco será de 3 años, plazo que comenzará a contarse a partir del día de su firma. En cualquier momento antes de la finalización de su vigencia, los firmantes podrán acordar por escrito la prórroga del convenio por un nuevo período que no podrá exceder de cuatro años.

Cuarta. Dirección

La dirección del convenio corresponde a Lluís Palou Vall, Profesor de Investigación y Coordinador del Centro de Tecnología Poscosecha del IVIA y a la Rafaela Mendoza García del ITSMT.

Quinta. Aportación del IVIA

El IVIA aportará para la realización del convenio sus instalaciones en Montcada (Valencia-España), y especialmente sus equipos y laboratorios, así como el personal investigador especializado necesario para la dirección y el desarrollo del mismo.

Sexta. Aportación del ITSMT

El ITSMT aportará para la realización del convenio sus instalaciones en Martínez de la Torre (Veracruz-México), y especialmente sus equipos y laboratorios, así como el personal académico e investigador especializado necesario para la dirección y el desarrollo del mismo.

Séptima. Acceso a las instalaciones

Cada uno de los intervinientes facilitará el acceso a sus instalaciones y espacios, así como el uso de sus infraestructuras, servicios comunes y equipamiento científico, a fin que pueda desarrollar su actividad científica y formativa, sin más limitaciones que la disponibilidad y sometimiento a las normas de funcionamiento y de utilización internas de las infraestructuras, servicios comunes y equipamiento que le sean de aplicación, en su caso.

Tanto ITSMT como el IVIA tendrán derecho a interrumpir el libre acceso y estancia en sus instalaciones del personal cuando contravenga sus normas de seguridad o cuando, de forma grave o reiterada, lleve a cabo conductas contrarias a su normativa interna, poniendo en peligro el correcto funcionamiento o buen orden de la entidad. Esta circunstancia será comunicada a la entidad a la que esté vinculado dicho personal y tratada en el menor plazo posible por ambos firmantes a fin de alcanzar el debido consenso en orden a la exclusión del referido personal.

La permanencia de las personas en dependencias de ITSMT y del IVIA se realizará con estricto cumplimiento de las normas sobre coordinación en materia de seguridad y salud laboral vigentes en cada momento de la duración del convenio. La cobertura de las contingencias que pueda sufrir el personal incluido en el presente convenio será responsabilidad de la institución de la que originariamente dependa.

Octava. Proyectos de investigación conjuntos

El personal de ITSMT y del IVIA podrá llevar a cabo proyectos de investigación conjuntos, formando parte del mismo equipo investigador.

Siempre que no conlleven una actividad económica para terceros, los proyectos serán presentados preferentemente por la entidad en cuya sede se vaya a desarrollar mayoritariamente el proyecto en cuestión y/o a la que pertenezca el Coordinador o Investigador Principal del proyecto, tratando siempre de que exista un equilibrio razonable entre los presentados por una

intervinent. La tramitació del projecte se sotmetrà a les normes de l'entitat que el presente.

La gestió econòmica i financera d'aquells projectes, finançats per fons externs competitiu, que hagen sigut sol·licitats per una única entitat i es desenvolupen de manera conjunta, recaurà en l'entitat que els haja sol·licitats, i per tant siga beneficiària de l'ajuda, de conformitat amb la regla establida en el paràgraf segon de la present clàusula. Totes dues entitats decidiran abans de la presentació del projecte i de comú acord, les obligacions de les parts, l'assignació dels recursos econòmics i el procediment de gestió econòmica d'aquests projectes, així com l'adscripció o propietat del material inventariable que es puga adquirir en el marc de l'esmentat projecte.

En el cas que es requerisca formalitzar contractes o convenis per a la realització de treballs de caràcter científic, tècnic o activitats de formació, que s'acorde amb terceres parts, aquests seran signats per l'ITSMT i per l'IVIA conjuntament amb les esmentades terceres parts, sempre complint la legislació vigent en la matèria.

Les condicions econòmiques, tècniques i la regulació sobre els drets de propietat intel·lectual i industrial, s'acordaran cas a cas i quedaran recollides en aquests convenis que hauran de ser aprovats per l'ITSMT i per l'IVIA amb caràcter previ a la signatura del contracte o conveni amb les esmentades terceres parts.

Novena. Activitats formatives

Es fomenten els intercanvis acadèmics i realització d'estades i cursos de formació en totes dues entitats. En aquest sentit, els investigadors de l'IVIA i l'ITSMT, com a referents internacionals, podran realitzar estades per a impartir o participar en seminaris o jornades de transferència o de divulgació científica organitzades per l'IVIA o l'ITSMT.

Desena. Activitats divulgatives i publicacions

Sense menyscapse d'allò que s'ha acordat, si és el cas, en el corresponent conveni específic regulador de cada col·laboració concreta, s'acorda que en les publicacions i qualsevol altra forma de difusió dels resultats (congressos, seminaris, cursos, informes, comunicacions, etc.) fruit de la col·laboració establida, s'haurà de reconèixer i fer constar la participació de tots els investigadors que hi hagen intervingut i la seua pertinença i adscripció a les institucions i unitats de què depenen.

Onzena. Propietat dels resultats de la investigació

Els signants acorden expressament que la possible propietat intel·lectual o industrial, incloses les patents, que puguen resultar de projectes d'investigació regits pel present conveni marco, serà propietat de l'IVIA i l'ITSMT, amb una participació equivalent a la contribució que cadascuna d'elles faça al seu desenvolupament.

Dotzena. Confidencialitat

Els signants reconeixen un deure mutu de secret i confidencialitat respecte a la informació que origina o pertany solament a una de les parts que generalment no està disponible per a tercers i que es proporciona a l'altra part sota un caràcter confidencial designat verbalment o per escrit dins de l'acompliment del present conveni marco.

Les restriccions abans esmentades no s'aplicaran a la informació que estiga a la disposició del públic o que estiga disponible al públic sense infracció del present conveni o que haja de ser revelada d'acord amb la llei o una ordre d'una autoritat competent, reglament o qualsevol altra disposició legal (en aquest cas, es notificarà per escrit a l'altra part abans de la divulgació).

Els signants es comprometen a mantindre's mútuament informats, tant dels avanços científics i tècnics reeixits, com de qualsevol altre assoliment pertinent que siga rellevant per a l'èxit del conveni.

En tots els actes de difusió i divulgació de l'activitat investigadora, i en qualsevol dels supòsits de difusió dels resultats, els signants vetllaran per l'adequat esment de tots els investigadors participants. Igualment, la consideració al present conveni haurà de ser esmentada de forma expressa en totes les activitats científiques que siguen desenvolupades.

Tretzena. Comissió de seguiment

El present conveni implicarà la creació d'una comissió de seguiment que permeta donar garanties del compliment de tot el que s'hi ha recollit, i,

y otra interviniente. La tramitación del proyecto se someterá a las normas de la entidad que lo presente.

La gestión económica y financiera de aquellos proyectos, financiados por fondos externos competitivos, que hayan sido solicitados por una única entidad y se desarrollen de manera conjunta, recaerá en la entidad que los haya solicitado, y por tanto sea beneficiaria de la ayuda, de conformidad con la regla establecida en el párrafo segundo de la presente cláusula. Ambas entidades decidirán con anterioridad a la presentación del proyecto y de común acuerdo, las obligaciones de las partes, la asignación de los recursos económicos y el procedimiento de gestión económica de dichos proyectos, así como la adscripción y/o propiedad del material inventariable que se pudiera adquirir en el marco del mencionado proyecto.

En el caso de que se requiera formalizar contratos o convenios para la realización de trabajos de carácter científico, técnico o actividades de formación, que se acuerde con terceras partes, estos serán firmados por ITSMT y por el IVIA conjuntamente con las mencionadas terceras partes, siempre cumpliendo con la legislación vigente en la materia.

Las condiciones económicas, técnicas y la regulación sobre los derechos de propiedad intelectual e industrial, se acordarán caso a caso y quedarán recogidas en estos convenios que tendrán que ser aprobados por el ITSMT y por el IVIA con carácter previo a la firma del contrato o convenio con las mencionadas terceras partes.

Novena. Actividades formativas

Se fomentan los intercambios académicos y realización de estancias y cursos de formación en ambas entidades. En este sentido, los investigadores del IVIA y ITSMT, como referentes internacionales, podrán realizar estancias para impartir o participar en seminarios o jornadas de transferencia o de divulgación científica organizadas por el IVIA o el ITSMT.

Décima. Actividades divulgativas y publicaciones

Sin menoscabo de lo acordado, en su caso, en el correspondiente convenio específico regulador de cada colaboración concreta, se acuerda que en las publicaciones y cualquier otra forma de difusión de los resultados (congresos, seminarios, cursos, informes, comunicaciones, etc.) fruto de la colaboración establecida, se deberá reconocer y hacer constar la participación de todos los investigadores que hayan intervenido y su pertenencia y adscripción a las Instituciones y Unidades de que dependen.

Undécima. Propiedad de los resultados de la investigación

Los firmantes acuerdan expresamente que la posible propiedad intelectual o industrial, incluidas las patentes, que puedan resultar de proyectos de investigación regidos por el presente convenio marco, será propiedad del IVIA y ITSMT, con una participación equivalente a la contribución que cada una de ellas haga a su desarrollo.

Duodécima. Confidencialidad

Los firmantes reconocen un deber mutuo de secreto y confidencialidad con respecto a la información que origina o pertenece solamente a una de las partes que generalmente no está disponible para terceros y que se proporciona a la otra parte bajo un carácter confidencial designado verbalmente o por escrito dentro del desempeño del presente convenio marco.

Las restricciones antes mencionadas no se aplicarán a la información que esté a disposición del público o que esté disponible al público sin infracción del presente convenio o que deba ser revelada de acuerdo con la ley o una orden de una autoridad competente, reglamento o cualquier otra disposición legal (en cuyo caso, se notificará por escrito a la otra parte antes de la divulgación).

Los firmantes se comprometen a mantenerse mutuamente informados, tanto de los avances científicos y técnicos logrados, como de cualquier otro logro pertinente que sea relevante para el éxito del convenio.

En todos los actos de difusión y divulgación de la actividad investigadora, y en cualquiera de los supuestos de difusión de los resultados, los firmantes velarán por la adecuada mención de todos los investigadores participantes. Igualmente, la consideración al presente convenio deberá ser mencionada de forma expresa en todas las actividades científicas que sean desarrolladas.

Decimotercera. Comisión de seguimiento

El presente convenio implicará la creación de una Comisión de Seguimiento que permita dar garantías del cumplimiento de todo lo recogido en

així mateix, resoldre les controvèrsies sobre interpretació i compliment que puguem sorgir durant l'execució del conveni.

La comissió de seguiment estarà composta per:

- President: professor Lluís Palou, coordinador del Centre de Tecnologia Postcollita de l'IVIA.
- M. Bernardita Pérez-Gago, investigadora de l'IVIA.
- Secretari: Román Morales Pablo, cap de Divisió de Carrera. Ing. en Indústries Alimentàries de l'ITSMT.
- Sandra Angélica Hernández Herrera, directora acadèmica de l'ITSMT.

La comissió de seguiment mantindrà un contacte via correu electrònic de tots els seus membres al llarg del període de duració del conveni, sense perjudici de reunir-se a instàncies de qualsevol dels signants.

Aquesta comissió es reunirà almenys una vegada a l'any de forma presencial com a distància (correu electrònic, audioconferència o videoconferència) per a analitzar el desenvolupament del conveni, plantejar els objectius anuals i elaborar el calendari anual d'activitats. A més, podrà reunir-se a iniciativa de qualsevol dels signants.

Els acords seran adoptats per majoria de vots. En el cas d'empat, el president de la comissió de seguiment tindrà vot diriment.

La comissió de seguiment tindrà com a funcions principals:

- a) Resoldre els dubtes que puguem plantejar-se en la interpretació i execució del present conveni marc.
- b) Resoldre les discrepàncies i/o conflictes que puguem plantejar-se.
- c) Proposar la rescissió anticipada del present conveni.
- d) Aprovar la memòria anual en què es recull l'activitat desenvolupada, que serà entregada als corresponents òrgans competents de l'IVIA i l'ITSMT.

Haurà de remetre's còpia de les actes, acords o informes que emeta a l'IVIA i a l'ITSMT.

Catorzena. Llei de transparència, accés a la informació pública i bon govern

Tots dos signants declaren conèixer el contingut de la Llei 2/2015, de 2 d'abril, de Generalitat, de transparència, bon govern i participació ciutadana de la Comunitat Valenciana; i per tant, que la Generalitat farà pública la signatura d'aquest conveni i el seu text íntegre amb els seus annexos en el portal de transparència de la Generalitat.

Quinzena. Dades de caràcter personal

Tots dos signants manifesten que coneixen, compleixen i se sotmeten de forma expressa a la legislació en matèria de protecció de Dades de caràcter personal, i es comprometen a fer un ús degut de les dades de tal naturalesa que s'obtinguen com a conseqüència del desenvolupament del present conveni.

Setzena. Extinció

El conveni s'extingeix pel compliment de les actuacions que constitueixen el seu objecte o per incórrer en causa de fi de la seua aplicació. En concret:

- El transcurs del termini de vigència del conveni sense haver-se'n acordat la pròrroga.
- L'acord unànim dels dos signants.
- L'incompliment de les obligacions i compromisos assumits per part d'algun dels signants.

En aquest cas, qualsevol dels signants podrà notificar a la part incomplidora un requeriment perquè complisca en un determinat termini les obligacions o compromisos que es consideren incumplits. Aquest requeriment es comunicarà a la comissió de seguiment i a l'altra part signant. Si transcorregut el termini indicat en el requeriment persisteix l'incompliment, la part que el va dirigir notificarà a l'altra intervenint la concurrència de la causa de resolució, i s'entendrà resolt el conveni.

- Per decisió judicial declaratòria de la nul·litat del conveni.
- Per qualsevol altra causa diferent de les anteriors prevista en alguna llei.

Així mateix, el desistiment unilateral constitueix causa d'extinció, amb un preavís a l'altra part d'almenys un mes.

En cas de finalització anticipada, es finalitzaran les activitats que estiguen en execució, sense perjudici de les indemnitzacions procedents per danys i perjudicis ocasionats en cas de finalització per incompliment o desistiment unilateral.

el mismo, y, asimismo, resolver las controversias sobre interpretación y cumplimiento que pudieran surgir durante la ejecución del convenio.

La Comisión de Seguimiento estará compuesta por

- Presidente: Lluís Palou, coordinador del Centro de Tecnología Poscosecha del IVIA.
- M Bernardita Pérez-Gago, investigadora del IVIA.
- Secretario: Román Morales Pablo. – jefe de división de carrera. Ing. en Industrias Alimentarias del ITSMT.
- Sandra Angélica Hernández Herrera. – directora académica del ITSMT.

La Comisión de Seguimiento mantendrá un contacto vía correo electrónico de todos sus miembros a lo largo del período de duración del convenio, sin perjuicio de reunirse a instancias de cualquiera de los firmantes.

Esta comisión se reunirá al menos una vez al año de forma presencial como a distancia (correo electrónico, audio conferencia o videoconferencia) para analizar el desarrollo del convenio, plantear los objetivos anuales y elaborar el calendario anual de actividades. Además, podrá reunirse a iniciativa de cualquiera de los firmantes.

Los acuerdos serán adoptados por mayoría de votos. En el caso de empate, el presidente de la Comisión de Seguimiento tendrá voto dirimente.

La Comisión de Seguimiento tendrá como funciones principales:

- a) Resolver cuantas dudas puedan plantearse en la interpretación y ejecución del presente convenio marco.
- b) Resolver las discrepancias y/o conflictos que puedan plantearse.
- c) Proponer la rescisión anticipada del presente convenio.
- d) Aprobar la memoria anual en la que se recoja la actividad desarrollada, que será entregada a los correspondientes órganos competentes del IVIA y ITSMT.

Deberá remitirse copia de las actas, acuerdos o informes que emita al IVIA y al ITSMT.

Decimocuarta. Ley de Transparencia, acceso a la información pública y buen gobierno

Ambos firmantes declaran conocer el contenido de la Ley 2/2015, de 2 de abril, de Generalitat, de Transparencia, Buen Gobierno y Participación Ciudadana de la Comunitat Valenciana; y por consiguiente, que la Generalitat farà pública la firma de este conveni i su texto íntegre con sus anexos en el portal de transparencia de la Generalitat.

Decimoquinta. Datos de carácter personal.

Ambos firmantes manifiestan que conocen, cumplen y se someten de forma expresa a la legislación en materia de Protección de Datos de Carácter Personal, comprometiéndose a dar un uso debido a los datos de tal naturaleza que se obtengan como consecuencia del desarrollo del presente convenio.

Decimosexta. Extinció.

El convenio se extingue por el cumplimiento de las actuaciones que constituyen su objeto o por incurrir en causa de fin de su aplicación. En concreto,

- El transcurso del plazo de vigencia del convenio sin haberse acordado la pròrroga del mismo.
- El acuerdo unánime de los dos firmantes.
- El incumplimiento de las obligaciones y compromisos asumidos por parte de alguno de los firmantes.

En este caso, cualquiera de los firmantes podrá notificar a la parte incomplidora un requerimiento para que cumpla en un determinado plazo con las obligaciones o compromisos que se consideren incumplidos. Este requerimiento se comunicará a la Comisión de seguimiento y a la otra parte firmante. Si transcurrido el plazo indicado en el requerimiento persiste el incumplimiento, la parte que lo dirigió notificará a la otra interviniendo la concurrència de la causa de resolució i se entenderá resuelto el convenio.

- Por decisió judicial declaratòria de la nul·litat del conveni.
- Por cualquier otra causa distinta de las anteriores prevista en alguna ley.

Asimismo, el desistimiento unilateral constituye causa de extinció, con un preaviso a la otra parte de al menos un mes.

En caso de finalización anticipada, se finalizarán las actividades que estuvieran en ejecución, sin perjuicio de las indemnizaciones procedentes por daños y perjuicios ocasionados en caso de finalización por incumplimiento o desistimiento unilateral.

Dessetena. Exclusió d'obligacions econòmiques per a la Generalitat

L'aplicació i execució d'aquest conveni marc, incloent-hi a aquest efecte tots els actes jurídics que puguen dictar-se en la seua execució i desenvolupament, no podrà suposar obligacions econòmiques per a la Generalitat i, en tot cas, haurà de ser atesa amb els seus mitjans personals i materials.

Dihuitena. Naturalesa

El present conveni marc té naturalesa administrativa i es regeix per la legislació espanyola. Es regula segons el que es preveu en l'article 34 de la Llei 14/2011, d'1 de juny, de la ciència, la tecnologia i la innovació, el capítol VI del títol preliminar de la Llei 40/2015, d'1 d'octubre, de règim jurídic del sector públic i el Decret 176/2014, de 10 d'octubre, del Consell, pel qual regula els convenis que suscriba la Generalitat i el seu registre. Aquest acord no està sotmès al dret internacional.

Denovena. Sotmetiment als tribunals

Les qüestions litigioses que puguen sorgir en la interpretació, modificació, efectes, resolució o incompliment de les obligacions que es deriven del present conveni marc i que no hagen pogut ser dirimides d'acord amb la clàusula tretze, se sotmetran als òrgans jurisdiccionals espanyols de l'ordre contenciós administratiu.

En prova de conformitat, els intervinents signen el present conveni marc per triplicat en tots els fulls i a un sol efecte en el lloc i data a dalt indicats.

Per l'IVIA: Elena Cebrián Calvo.

Per l'ITSMT: Rafaela Mendoza García.

ANNEX

El present conveni marc es planteja com un marc global per a l'establiment de relacions institucionals entre el Centre de Tecnologia Postcollita (CTP) de l'Institut Valencià d'Investigacions Agràries (IVIA) i l'Institut Tecnològic Superior de Martínez de la Torre (ITSMT; Tecnològic Nacional de Mèxic, Mèxic) per a la col·laboració a llarg termini (3 anys) en: i) propostes i projectes d'investigació, ii) intercanvis acadèmics i realització d'estades i cursos de formació i iii) divulgació al sector i a la indústria de material científicotècnic d'interès, tot això relacionat amb la tecnologia i la patologia de postcollita de fruits cítrics.

Aquesta col·laboració resulta d'interès per a l'IVIA i el sector cítricol valencià perquè permetrà fomentar la investigació, la innovació i el desenvolupament tecnològic en l'àrea de postcollita de cítrics mitjançant l'intercanvi de coneixements científicotècnics, l'assessorament mutu en aspectes d'interès per al sector i la col·laboració bilateral per a la presentació de propostes i projectes d'investigació, especialment en convocatòries conjuntes finançades per entitats espanyoles i mexicanes, com per exemple la Crida Bilateral Espanya-Mèxic de CDTi-CONACYT. Entre els objectius d'aquesta Crida destaquen el foment de les activitats bilaterals d'I+D+i amb èmfasi en resultats industrialitzables i l'accés bilateral a infraestructures i tecnologies d'entitats espanyoles i mexicanes. A més, el conveni permetrà fomentar la mobilitat d'investigadors, tècnics i alumnes universitaris per a enfortir les relacions bilaterals mitjançant intercanvis acadèmics. En aquest sentit, els investigadors de l'IVIA, com a referents internacionals, podran realitzar estades per a impartir o participar en cursos organitzats en l'ITSMT sobre aspectes generals de la citricultura i la postcollita de fruites i hortalisses, dirigits tant a docents com a alumnes. Els docents de l'ITSMT podran participar com a experts en seminaris o jornades de transferència o de divulgació científica organitzades per l'IVIA. Així mateix, els docents i alumnes de l'ITSMT podran realitzar visites puntuals o estades de formació en l'IVIA per a actualització de mètodes i coneixements científics, sempre que compten amb el corresponent finançament per part d'entitats mexicanes. A escala de divulgació, s'avaluarà en el marc del conveni la repercussió i penetració de les activitats científicotècniques realitzades i dels cursos i jornades dictats, i les conclusions a les quals s'arriben seran divulgades pels procediments habituals en congressos i simposis de cítrics. D'altra banda, s'inclouran les conclusions més importants en les revistes locals i butlletins de la universitat o altres institucions públiques amb repercussió en les àrees cítricoles de rellevància.

Decimoséptima. Exclusión de obligaciones económicas para la Generalitat

La aplicación y ejecución de este convenio marco, incluyéndose al efecto todos los actos jurídicos que pudieran dictarse en su ejecución y desarrollo, no podrá suponer obligaciones económicas para la Generalitat y, en todo caso, deberá ser atendida con sus medios personales y materiales.

Decimioctava. Naturaleza

El presente convenio marco tiene naturaleza administrativa y se rige por la legislación española. Se regula según lo previsto en el artículo 34 de la Ley 14/2011, de 1 de junio, de la Ciencia, la Tecnología y la Innovación, el Capítulo VI del Título Preliminar de la Ley 40/2015, de 1 de octubre, de régimen jurídico del sector público y el Decreto 176/2014, de 10 de octubre, del Consell, por el que regula los convenios que suscriba la Generalitat y su registro. Este acuerdo no está sometido al derecho internacional.

Decimonovena. Sometimiento a los tribunales

Las cuestiones litigiosas que puedan surgir en la interpretación, modificación, efectos, resolución o incumplimiento de las obligaciones que se derivan del presente convenio marco y que no hayan podido ser dirimidas de acuerdo con la cláusula décimo tercera, se someterán a los órganos jurisdiccionales españoles del orden contencioso-administrativo.

En prueba de conformidad, los intervinientes firman el presente convenio marco por triplicado en todas sus hojas y a un solo efecto en el lugar y fecha arriba indicados.

Por el IVIA: Elena Cebrián Calvo.

Por el ITSMT: Rafaela Mendoza García.

ANEXO

El presente convenio marco se plantea como un marco global para el establecimiento de relaciones institucionales entre el Centro de Tecnología Poscosecha (CTP) del Instituto Valenciano de Investigaciones Agrarias (IVIA) y el Instituto Tecnológico Superior de Martínez de la Torre (ITSMT; Tecnológico Nacional de México, México) para la colaboración a largo plazo (3 años) en: i) propuestas y proyectos de investigación, ii) intercambios académicos y realización de estancias y cursos de formación y iii) divulgación al sector y a la industria de material científico-técnico de interés, todo ello relacionado con la tecnología y la patología de poscosecha de frutos cítricos.

Esta colaboración resulta de interés para el IVIA y el sector cítrico valenciano porque permitirá fomentar la investigación, la innovación y el desarrollo tecnológico en el área de poscosecha de cítricos mediante el intercambio de conocimientos científico-técnicos, el asesoramiento mutuo en aspectos de interés para el sector y la colaboración bilateral para la presentación de propuestas y proyectos de investigación, especialmente en convocatorias conjuntas financiadas por entidades españolas y mexicanas, como por ejemplo la Llamada Bilateral España-México de CDTi-CONACYT. Entre los objetivos de esta Llamada destacan el fomento de las actividades bilaterales de I+D+i con énfasis en resultados industrializables y el acceso bilateral a infraestructuras y tecnologías de entidades españolas y mexicanas. Además, el convenio permitirá fomentar la movilidad de investigadores, técnicos y alumnos universitarios para fortalecer las relaciones bilaterales mediante intercambios académicos. En este sentido, los investigadores del IVIA, como referentes internacionales, podrán realizar estancias para impartir o participar en cursos organizados en el ITSMT sobre aspectos generales de la citricultura y la poscosecha de frutas y hortalizas, dirigidos tanto a docentes como a alumnos. Los docentes del ITSMT podrán participar como expertos en seminarios o jornadas de transferencia o de divulgación científica organizadas por el IVIA. Asimismo, los docentes y alumnos del ITSMT podrán realizar visitas puntuales o estancias de formación en el IVIA para actualización de métodos y conocimientos científicos, siempre y cuando cuenten con la correspondiente financiación por parte de entidades mexicanas. A nivel de divulgación, se evaluará en el marco del convenio la repercusión y penetración de las actividades científico-técnicas realizadas y de los cursos y jornadas dictados, y las conclusiones a las que se lleguen serán divulgadas por los procedimientos habituales en congresos y simposios de cítricos. Por otro lado, se incluirán las conclusiones más importantes en las revistas locales y boletines de la universidad u otras instituciones públicas con repercusión en las áreas cítricas de relevancia.

TEMÀTIQUES PER A COL·LABORACIÓ EN I+D+i

En principi, qualsevol temàtica dins de l'àrea general de tecnologia i patologia de postcollita de fruits cítrics seria susceptible de ser considerada per a una possible col·laboració en I+D+i entre les dues institucions, sempre que presente un marcat interès per al sector cítricola espanyol i mexicà. Com molts dels processos productius i tecnologies de maneig postcollita i comercialització de cítrics són comuns en totes dues citricultures, l'interès per la investigació i la innovació també serà comuna. En aquest sentit, i per a la presentació de propostes d'investigació en convocatòries bilaterals que, com poden ser les cofinançades a Espanya per CDTi, se centren en desenvolupaments tecnològics innovadors, cada institució proposarà empreses o companyies del seu país que considere adequades en cada cas com a partenariats tecnològics per a la seua participació en aquestes convocatòries.

Entre les temàtiques que podrien ser objecte de col·laboració per a investigacions conjuntes poden esmentar-se (no limitat a aquestes):

- Avaluació de mètodes de maneig i tractaments postcollita innovadors i efectius per a prolongar la vida de prestatge de fruits cítrics de cultivars importants de mandarines, taronges, llimes o llima persa en funció del seu mercat de destinació.

- Desenvolupament i avaluació de diferents recobriments i/o pel·lícules comestibles amb activitat fisiològica i/o antifúngica.

- Avaluació de tractaments químics no contaminants (substàncies GRAS, productes naturals, extractes de plantes, proteïnes antifúngiques, etc.) com a substituïts dels tractaments de postcollita amb fungicides químics convencionals per al control de les principals malalties postcollita dels fruits cítrics, especialment les podridures verda i blava causades per espècies de *Penicillium*.

- Avaluació de tractaments amb biorreguladors (per e.j. 1-Me tilcicloprope no).

- Estudi de l'efecte de tractaments postcollita seleccionats en la qualitat interna, externa i sensorial de fruits cítrics sotmesos a aquests tractaments innovadors. Efecte sobre components nutricionals.

- Avaluació d'activitat fisiològica i incidència de malalties i fisiopaties en funció de la duració i les condicions de l'emmagatzematge frigorífic i/o del transport als mercats.

- Extracció i caracterització de compostos bioactius (pectines, fitoalexines, etc.) a partir de la corfa de cultivars de cítrics d'importància a escala comercial.

- Estudi de la importància del suc fresc de fruits cítrics com a condiment culinari i el seu ús en la preparació de cams i mariscos, en l'elaboració de begudes fredes, en la fabricació de pastissos, mermelades, gelees, neus i conserves, així com en la conservació d'aliments.

- Estudi de la importància d'olis essencials de la corfa de cítrics en la indústria dels cosmètics i de la polpa d'aquests fruits com a aliment del bestiar.

- Estudi de les possibles propietats medicinals de components de la corfa de cítrics.

PARTICIPANTS

- Investigadors de l'IVIA: professor Lluís Palou; M. Bernardita Pérez-Gago

- Personal docent i investigador de l'ITSMT:

- Román Morales Pablo (cap de carrera).
- Alfredo Nava Zamora (professor associat B)
- Francisco Hernández Lorenzo (professor associat A)
- Deyanira Castro Vela (professora assignatura B)
- Elena Cruz Preza (professora assignatura B)

Per l'IVIA: Elena Cebrián Calvo.

Per l'ITSMT: Rafaela Mendoza García.

TEMÁTICAS PARA COLABORACIÓN EN I+D+i

En principio, cualquier temática dentro del área general de tecnología y patología de poscosecha de frutos cítricos sería susceptible de ser considerada para una posible colaboración en I+D+i entre las dos instituciones, siempre y cuando presente un marcado interés para el sector cítricola español y mexicano. Como muchos de los procesos productivos y tecnologías de manejo poscosecha y comercialización de cítricos son comunes en ambas citriculturas, el interés por la investigación y la innovación también será común. En este sentido, y para la presentación de propuestas de investigación en convocatorias bilaterales que, como pueden ser las cofinanciadas en España por CDTi, se centren en desarrollos tecnológicos innovadores, cada institución propondrá empresas o compañías de su país que considere adecuadas en cada caso como «partners» tecnológicos para su participación en estas convocatorias.

Entre las temáticas que podrían ser objeto de colaboración para investigaciones conjuntas pueden citarse (no limitado a estas):

- Evaluación de métodos de manejo y tratamientos poscosecha innovadores y efectivos para prolongar la vida de anaquel de frutos cítricos de cultivares importantes de mandarinas, naranjas, limas o limón persa en función de su mercado de destino

- Desarrollo y evaluación de diferentes recubrimientos y/o películas comestibles con actividad fisiológica y/o antifúngica.

- Evaluación de tratamientos químicos no contaminantes (sustancias GRAS, productos naturales, extractos de plantas, proteínas antifúngicas, etc.) como sustitutos de los tratamientos de poscosecha con fungicidas químicos convencionales para el control de las principales enfermedades poscosecha de los frutos cítricos, especialmente las podredumbres verde y azul causadas por especies de *Penicillium*.

- Evaluación de tratamientos con biorreguladores (por e.j. 1-Metilcicloprope no).

- Estudio del efecto de tratamientos poscosecha seleccionados en la calidad interna, externa y sensorial de frutos cítricos sometidos a estos tratamientos innovadores. Efecto sobre componentes nutricionales.

- Evaluación de actividad fisiológica e incidencia de enfermedades y fisiopatías en función de la duración y las condiciones del almacenamiento frigorífico y/o del transporte a los mercados.

- Extracción y caracterización de compuestos bioactivos (pectinas, fitoalexinas, etc.) a partir de la cáscara de cultivares de cítricos de importancia a nivel comercial.

- Estudio de la importancia del zumo fresco de frutos cítricos como condimento culinario y su uso en la preparación de carnes y mariscos, en la elaboración de bebidas frías, en la fabricación de pasteles, mermeladas, jaleas, nieves y conservas, así como en la conservación de alimentos.

- Estudio de la importancia de aceites esenciales de la cáscara de cítricos en la industria de los cosméticos y de la pulpa de estos frutos como alimento del ganado.

- Estudio de las posibles propiedades medicinales de componentes de la cáscara de cítricos.

PARTICIPANTES

- Investigadores del IVIA: Lluís Palou; M Bernardita Pérez-Gago

- Personal docente e investigador del ITSMT:

- Román Morales Pablo (jefe de carrera)
- Alfredo Nava Zamora (profesor asociado B)
- Francisco Hernández Lorenzo (profesor asociado A)
- Deyanira Castro Vela (profesora Asignatura B)
- Elena Cruz Preza (profesora Asignatura B)

Por el IVIA: Elena Cebrián Calvo.

Por el ITSMT: Rafaela Mendoza García.